

Nevenka Maras*

Jelena Rodek**

The influence of some stratification factors on school success

UDC 371.26.015.3/4
Original scientific article

Accepted: 5th November 2011
Confirmed: 20th February 2012

Summary: *Numerous studies demonstrated that parents' education degree, their working status, the Internet access and pupils' gender influence pupils' school success, especially in primary school. In this study we have tried to establish the following connections: between some stratification factors and school success, between school success and the Internet use for educational purposes, as well as the use of the Internet related to pupils' gender. Eighty-seven respondents – 7th graders of the „Ostrog“ Primary School in Kastel Luksic were interviewed. The relations between the above mentioned variables are expressed by hi-square test. Thus positive connections have been found between the variables of parents' working status and pupils' school success, between the use of the Internet and pupils' gender, as well as between the use of the Internet for educational purposes and the pupils' school success. It has also been determined that boys use the communication services of the Internet more than the girls.*

Key words: *pupils' school success, socio-economic status, parents' educational degree, parents' working status, the Internet access, the purpose of the Internet use, the Internet and education, pupils' gender*

1.Uvod

Brojna su istraživanja dokazala kako školski uspjeh ovisi o različitim čimbenicima koji utječu na učenika, ali i o samom učeniku. Iako su ocjene za hrvatskim osnovnoškolcima snažan motiv za učenje (Jokić, Pavin Ivanec i Ristić Dedić, 2007.), važno je istaknuti i povezanost kognitivnih sposobnosti učenika s obrazovnim postignućima (Neisser i sur., 1996.; Niklason, 1984., prema Jokić i Ristić Dedić, 2010.), kao i s osobinama ličnosti (Matešić i Zarevski, 2008.). Na

školski uspjeh utječe zasigurno i obitelj u kojoj dijete odrasta (njezina struktura i zaposlenje roditelja) te socioekonomski status (Davies, 1995.).

Sve je više međunarodnih istraživanja o povezanosti spola i školskog uspjeha koja su rezultirala zaključkom da su djevojčice u osnovnom i srednjoškolskom obrazovanju uspješnije od dječaka (npr.: Van Houtte, 2004.; Wong, Lam, i Ho, 2002.), iako se još uvijek ne znaju pravi razlozi za to. Johnson je (1996.) u svom nacionalnom (NAEP, SAIP) i internacionalnom (IAE, IAEP) istraživanju, u kojem je, među ostalim, istraživao postignuća i stavove prema jeziku, matematici i znanosti s obzirom na spol, na ciljanoj populaciji učenika osnovnih i srednjih škola; zaključio kako je razina postignuća u čitanju i pisanju u osnovnoj školi veća u učenica nego učenika, ali i da navedene razlike nestaju tijekom srednjoškolskog obrazovanja. Nadalje, učenici postižu bolje rezultate iz matematike i znanosti te se ova razlika povećava do kraja školovanja.

Na školski uspjeh utječu različiti čimbenici pa tako i socioekonomski status učenikove obitelji. Naime, Dekkers i Bosker (2000.) istraživali su povezanost školskog uspjeha djevojaka u srednjoj školi i socioekonomskog statusa (SES-a) i spoznali da se povećanjem SES-a smanjuje prednost učenica nad učenicima s obzirom na školski uspjeh, odnosno da postoji povezanost između socioekonomskog statusa i spola, no škole nemaju mehanizme kojima kompenziraju razlike prema SES-u kod učenika, a koje onda na posljertku određuju i njihov školski uspjeh (Arnett, 2004.).

U istraživanjima školskog uspjeha autori analiziraju različite pokazatelje socioekonomskog statusa, poput obrazovanja roditelja, zanimanja roditelja i veličine obitelji (Young i Fraser, 1993.) kao i obrazovnog stupnja majke, broja knjiga u kućanstvu, zanimanja roditelja, veličine obitelji (Young, 1995.), obrazovnog stupnja oca i broja knjiga u kućanstvu (Burstein i sur., 1980.) itd. Naime, u obiteljima u kojima dijete odrasta uz samohranu majku koja je zaposlena (Muller, 1995.), učenik postiže lošiji školski uspjeh, što vrijedi i za obitelji u kojima su oba roditelja u radnom odnosu ako im prihodi nisu dostatni za egzistenciju. U skladu s tim može se zaključiti da bolje rezultate postižu učenici čiji su roditelji u radnom odnosu na više rangiranim poslovima, čije obitelji posjeduju više obrazovnih resursa te učenici iz obitelji s višim mjesečnim prihodom kućanstva (Grgurević i Kuti, 2010.).

Mjesečni prihod i obrazovanje dominantni su prediktori digitalne nejednakosti, odnosno korisnici interneta najčešće su bolje obrazovani i imaju veća primanja od ispitanika koji ne rabe internet. Stoga je logičan zaključak kako postoji nerazmjer u posjedovanju osobnog računala i internetskog priključka (Krištofić, 2007.). Isto istraživanje svjedoči o tome kako računalo posjeduju više od polovine kućanstava u Zagrebu i samo oko četvrtine u selima i njima bliskim lokalnim centrima. Na internet su priključene oko dvije petine kućanstava u

gradovima i oko jedne petine u selima i seoskim lokalnim centrima, no taj se postotak iz godine u godinu povećava. Prema Ružić-Baf (2010.), 57% građana Republike Hrvatske ima pristup internetu iz vlastitog doma, što znači da se sve veći broj različitih ljudskih aktivnosti povezuje s internetom (obrazovanje, znanost, kultura, trgovina i zabava) pa se podrazumijeva kako je internet sve prisutniji i utjecajniji činitelj u radu i životu mnogih pojedinaca, društvenih grupa i zajednica (Bubaš, 2000.), a samim time i učenika školske dobi. Na temelju istraživanja koje su 2001. godine proveli Ilišin i sur., utvrđeno je da djeca najviše slobodnog vremena provode uz računalo i internet, od čega većinu vremena provedu igrajući različite računalne igre, a vrlo malo u obrazovne svrhe, iako postoje razna istraživanja koja upućuju na pozitivnu povezanost učenja putem interneta i školskog uspjeha (Kuh i Hu, 2001; Suhail i Bargees, 2006.).

Digitalna nejednakost najčešće se nadovezuje na već postojeće društvene nejednakosti (Castells, 2000.). U dosadašnjim istraživanjima školski se uspjeh učenika obično povezivao sa socioekonomskim statusom učenikove obitelji kao i sa stečenim stupnjem obrazovanja roditelja (npr. Ferjan i Jereb, 2008.). Pretpostavimo li da je posjedovanje računala s internetskim priključkom u novije vrijeme također jedan od pokazatelja socioekonomskog statusa, potrebno je ispitati povezanost pokazatelja socioekonomskog statusa, u što ubrajamo i uporabu interneta, sa školskim uspjehom djece u osnovnoj školi. Pritom će se istražiti i povezanost školskog uspjeha s uporabom interneta radi obrazovanja s obzirom na spol.

2. Cilj istraživanja

Cilj je istraživanja pobliže utvrditi povezanost školskog uspjeha i nekih stratifikacijskih obilježja ispitanika. Uz to, valja utvrditi i analizirati svrhu uporabe interneta u slobodnom vremenu djece kao i povezanost školskog uspjeha i korištenja internetom radi obrazovanja.

U tu svrhu formulirane su četiri hipoteze:

1. Pretpostavlja se da je školski uspjeh povezan s radnim statusom roditelja, odnosno da je školski uspjeh bolji u djece čiji su roditelji zaposleni.
2. Postoji povezanost između školskog uspjeha učenika i stupnja obrazovanja roditelja.
3. Pretpostavlja se da postoji povezanost između svrhe uporabe interneta s obzirom na spol ispitanika.
4. Pretpostavlja se da postoji statistički značajna razlika između školskog uspjeha i uporabe interneta radi obrazovanja.

3. Metode Istraživanja

Istraživanje je provedeno na obuhvatnom uzorku 87 učenika sedmih razreda Osnovne škole „Ostrog“, u Kaštel Lukšiću. Uzorak je činilo 48 učenica i 39 učenika od 11 do 12 godina, koji su popunili anketni upitnik od dva dijela.

Školski uspjeh pojedinog ispitanika utvrđen je uspjehom na polugodištu za školsku godinu 2010./2011.

Socioekonomski status (SES) ispitan je kroz četiri pitanja zatvorenog tipa. S obzirom na različite definicije SES-a, potrebno je naglasiti kako će se u ovom radu socioekonomski status opisati pomoću varijabli *stupanj obrazovanosti učenikovih roditelja*, kao i *radni status učenikovih roditelja te posjedovanje osobnog računala s internetskim priključkom*. Prvim se pitanjem od ispitanika tražilo da navedu radni status svojih roditelja gdje su im bile ponuđene četiri opcije: oboje zaposleni, otac zaposlen/majka nezaposlena, majka zaposlena/otac nezaposlen, oboje nezaposleni. Drugo se pitanje odnosilo na samopercepciju društvenog sloja obitelji pojedinog ispitanika s obzirom na mjesečna primanja i način života, treće na posjedovanje računala s internetskim priključkom, a u četvrtom su pitanju koje se odnosilo na stupanj obrazovanosti roditelja učenici zaokruživali jedan od četiriju ponuđena odgovora (*NKV, SSS, VŠS, VSS, i više*).

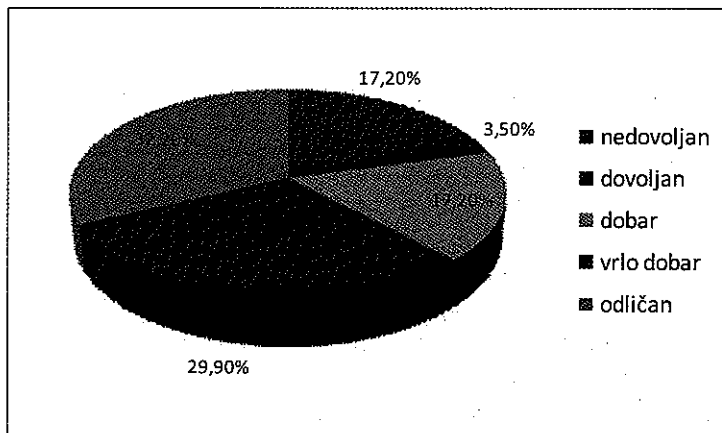
Obavijesti o uporabi interneta uopće te posebice o korištenju interneta u slobodno vrijeme, dobivene su odgovorima ispitanika na deset povezanih pitanja u kojima su ispitanici odgovarali o uspješnosti korištenja računalom, učestalosti i mjestu odakle pristupaju na internetu, svrsi upotrebe interneta, dnevnom vremenu koje provedu na internetu te, na kraju, o tome koliko slobodnog vremena uopće imaju.

Anketnim upitnikom dobivene su frekvencije odgovora na temelju kojih su izračunati postoci. Rezultati su prezentirani i grafičkim prikazima. Budući da se promatrani pokazatelji socioekonomskog statusa ne mogu izraziti na ordinarnoj ljestvici, za izračunavanje vjerojatnosti povezanosti među tim varijablama primijenjen je hi-kvadrat test. Izračunata je vrijednost hi-kvadrata, procijenjena njegova statistička značajnost, kao i koeficijent kontingencije (C).

4. Rezultati i rasprava

Školski uspjeh

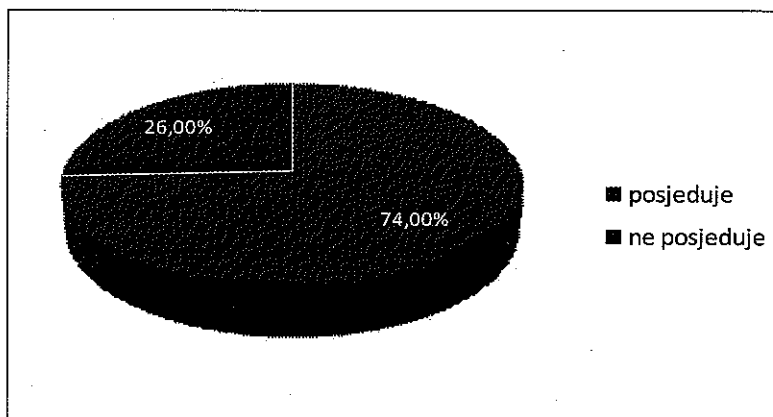
Slika 1. Školski uspjeh na polugodištu

Iz slike 1 vidljivo je da najveći udio ispitanika čine odlični učenici (32,2%), potom vrlo dobri učenici (29,9%), dobri i negativno ocijenjeni podjednako su zastupljeni, a dovoljnih ima najmanje, svega 3,4 posto. S obzirom na to da se upitnikom tražila zaključna ocjena na polugodištu, vjerujemo da će na kraju školske godine zaključna ocjena biti viša.

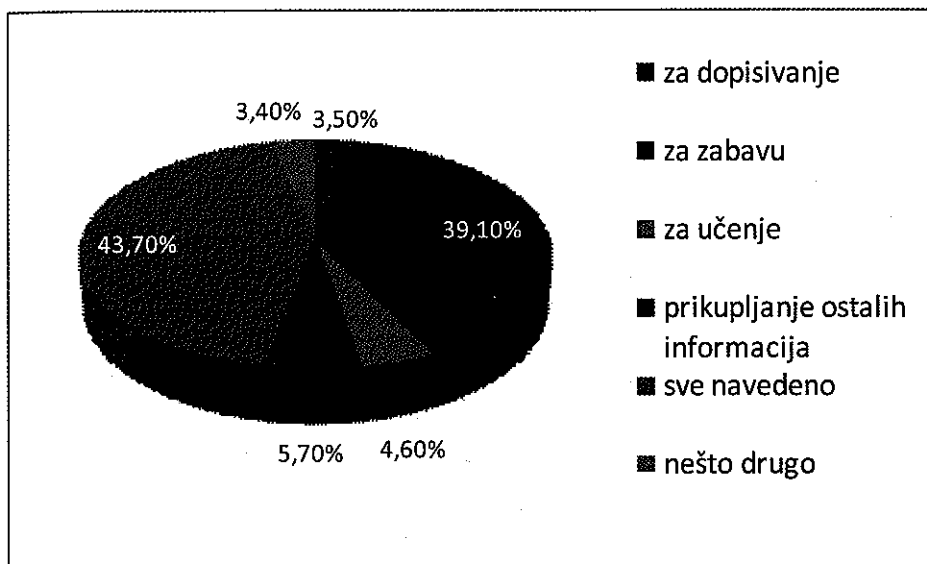
Posjedovanje računala

Slika 2. Posjedovanje računala s internetskim priključkom

Iako istraživanje iz 2010. (Ružić-Baf) upućuje da tek 57% građana Republike Hrvatske ima pristup internetu iz vlastitog doma, istraživanje Jagića i Vrkić Dimić (2010.) svjedoči kako 50% srednjoškolskih učenika (N=601) ima računalo s internetskim priključkom, a 26% učenika posjeduje neumreženo kućno računalo. Iz slike 2 vidimo da 74% učenika posjeduje računalo s internetskim priključkom, odnosno 26% ispitanika nema pristup internetu iz vlastitog doma, iako dobiveni rezultati pokazuju kako se iz godine u godinu ovaj postotak povećava.

Slika 3. Samoprocjena uporabe interneta

Na slici 3 vidi se da ispitanici provode određeno vrijeme na internetu u različite svrhe. Najveći broj ispitanika računalo koristi za dopisivanje (43.70%), potom za zabavu (39.10%). Očito je da relativno mal postotak ispitanika rabi internet za učenje (4.60%) ili, pak, za prikupljanje općih informacija (5.70%). Ovakav je ishod očekivan jer, iako u medijima postoji obrazovna struktura, sve je svedeno na zabavu. Ako sadržaj nije zanimljiv i zabavan, nitko ga neće čitati, gledati i kupiti (Ilišin, 2003.). Tek 3.50 posto ispitanika rabi sve ponuđene mogućnosti, a 3.40 posto ne rabi ništa od navedenog.

Socioekonomski status

Tablica 1 – Školski uspjeh s obzirom na radni status roditelja

Školski uspjeh	radni status				Σ
	oboje zaposleni	otac zaposlen/ majka nezaposlena	majka zaposlena/ otac nezaposlen	oboje nezaposleni	
nedovoljan	10 66,7%	3 20,0%	2 13,3%	0 0%	15 100%
dovoljan	12 66,7%	0 0%	0 0%	1 33,3%	3 100%
dobar	7 46,7%	4 26,7%	1 6,7%	3 20,6%	15 100%
vrlo dobar	14 53,8%	6 23,1%	4 15,4%	2 7,7%	26 100%
odličan	14 50,0%	10 35,7%	2 7,1%	2 7,1%	28 100%
Σ	47 54,0%	23 26,4%	9 10,3%	18 9,2%	87 100%
χ^2	P		C		df
9,74	>0,05		0,32		12

Prva hipoteza, o postojanju interakcije između školskog uspjeha i radnog statusa roditelja, testirana je hi-kvadrat testom. Kako je dobiveni hi-kvadrat veći od granične vrijednosti (8,44), tako se hipoteza o pravokutnoj distribuciji prihvaća. To znači da spomenute varijable, tj. školski uspjeh i radni status roditelja, nisu međusobno neovisne. Iz tablice 1 vidimo kako je odličan uspjeh postiglo 50 posto učenika čiji su roditelji u radnom odnosu. To je iznimno velik postotak s obzirom na to da je od ukupnog broja ispitanika 54 posto s odličnim školskim uspjehom, no ovakav je ishod očekivan imajući u vidu da ekonomski stabilnije obitelji mogu djeci priuštiti bolje obrazovne mogućnosti (Bowles and Gintis, 2001.). S druge strane, iznenađuje činjenica da od ukupnog broja učenika koji su imali jednu ili više negativnih ocjena na polugodištu, 66,7 posto su djeca čiji su roditelji zaposleni. Taj podatak mogli bismo objasniti činjenicom da roditelji rade na slabo plaćenim, uglavnom manualnim poslovima, bez definiranog radnog vremena te se zbog uvjeta rada nemaju kada posvetiti djeci, a niska ih primanja onemogućuju da angažiraju nekoga za pomoć u učenju njihove djece (O'Brien i Jones, 1999.).

U obiteljima u kojima rade ili otac ili majka bolji uspjeh postižu učenici čija majka nije u radnom odnosu. Naime, 35,7 posto učenika čija majka nije zaposlena, a otac zaposlen postiglo je odličan uspjeh, a samo 7,1 posto odlikaša je

iz obitelji u kojima je majka u radnom odnosu. Ovakav je postotak razumljiv ako pretpostavimo da zaposlena majka nakon povratka s posla ima različite obveze održavanja kućanstva, što joj dodatno skraćuje vrijeme koje treba posvetiti odgoju i obrazovanju svoje djece. Dobiveni rezultati u skladu su i s istraživanjem Gimenez-Nadala i Seville (2010.), u kojem ističu kako u mnogim zemljama zapadne Europe zaposlene majke imaju mnogo manje slobodnog vremena te su manje zadovoljne u slobodno vrijeme od zaposlenih očeva ili samohranih roditelja.

Suprotno očekivanim rezultatima, druga se hipoteza o povezanosti školskog uspjeha i stupnja obrazovanja roditelja odbacuje, jer je vrijednost hi-kvadrata manja od granične vrijednosti. Slične rezultate istraživanja dobili su Schlechter i Milevsky (2009.), premda brojna istraživanja navode na to da postoji pozitivna povezanost školskog uspjeha djece i obrazovnog statusa roditelja (npr.: Burušić, Babarović i Marković, 2010.; Bakker i sur., 2007; Spera, 2006.).

Objašnjenje rezultata dobivenih u ovim istraživanjem mogli bismo opravdati nerazmjerom između želje roditelja da sudjeluju u odgojno-obrazovnim aktivnostima svoje djece (bilo u školi ili kod kuće) i mjesečnih prihoda, posebno u privatnom sektoru zbog čega su, da bi djeci mogli pružiti kvalitetnije školovanje i život uopće, prisiljeni ostajati duže na poslu, tražiti dodatne izvore prihoda ili, pak, smatraju kako su učitelji jedini odgovorni za odgojno-obrazovni proces njihove djece. Stoga je potrebno naglasiti kako je za djetetov razvoj u okviru odgojno-obrazovnog procesa u školi važno da se u skladnom suživotu nađu roditelj koji je spreman učiti o sebi i svome djetetu te nastavnik koji će također svojom djelatnošću pokazati kako nije samo prenosilac znanja nego i učenik, savjetnik roditelja (Kosić, 2009.). No, na većem i reprezentativnijem uzorku vjerojatno bi se dobili drukčiji rezultati.

Tablica 2 – Uporaba interneta s obzirom na spol ispitanika

spol	svrha uporabe interneta						Σ
	za dopisivanje (primanje i slanje e-pošte)	za zabavu (igrice, Facebook, izrada e-dnevnika i sl.)	za učenje (školska lektira, učilica, programiranje...)	prikupljanje ostalih informacija	sve gore navedeno	nešto drugo	
muškarci	2 5,1%	16 41,0%	1 2,6%	2 5,1%	15 38,5%	3 7,7%	39 100%
ženama	1 2,1%	18 37,5%	3 6,3%	3 6,3%	23 47,9%	0 0%	48 100%
Σ	3 3,4%	34 39,1%	4 4,6%	5 5,7%	38 43,7%	3 3,4%	87 100%
χ^2	P		C		df		
5,46	>0,05		0,24		5		

Koliko se učenici služe računalom potvrđuje i podatak iz jednog američkog istraživanja, prema kojem tinejdžeri često ne izlaze iz kuće samo zato što se ne mogu povezati s internetom (Lenhart i sur., 2005.). Stoga je razumljivo što u Americi u jednome danu višekratno pristupaju socijalnim mrežama (Lenhart and Madden 2007.). Razlozi koji motiviraju adolescente na učestalu uporabu interneta mogu biti različiti, no postoje pokazatelji kako se djeca koja su manje zadovoljna životom i slabije socijalno prilagođena više služe medijima (Ilišin, 2003.). Što se tiče spola, istraživanje provedeno na populaciji studenata (Rodek i Bjelajac, 2010.) potvrđuje da muški dio ispitanika puno više slobodnog vremena provodi na internetu (71 posto ispitanika oko tri ili više sati provede za računalom, a toliko vremena provede oko 17 posto žena). Stoga nas ne čude dobiveni rezultati za našu treću hipotezu, o uporabi interneta s obzirom na spol ispitanika. Dobiveni hi-kvadrat veći je od granične vrijednosti (4,35), što znači da se hipoteza o pravokutnoj distribuciji prihvaća, tj. navedene varijable, spol i svrha uporabe interneta međusobno su povezane.

Ispitanici provedu najviše vremena na Mreži radi zabave, gdje primat imaju dječaci (41,0%) s obzirom na djevojčice (37,5%). Ovaj je podatak skladu s istraživanjima Vekiria i Chronakia (2008.) te Volmana i sur. (2005.), u kojima

se ističe kako je dječacima umreženo igranje igrica najpopularnija internetska aktivnost. To je razumljivo ako znamo da su dječaci intenzivniji korisnici interneta i istraživački orijentirani (Tsai i Tsai, 2010.), a djevojčice više koriste komunikacijske usluge. Prema Tsao i Steffes (2008.), dječaci se služe internetom kako bi istraživali nove mrežne stranice, najnovije tehnološke izume, igrali igrice i općenito radi informiranja, a djevojčice se internetskim uslugama služe češće od dječaka zbog osjećaja usamljenosti, a dogovaranje ili ogovaranje s prijateljicama glavni su razlozi njihova učestala pristupanja internetu. To je proturječno rezultatima našeg istraživanja prema kojem su dječaci (5,1%) zastupljeniji od djevojčica (2,1%) i u komunikacijskim aktivnostima. No, kada je riječ o uporabi interneta radi obrazovanja, djevojčice su aktivnije (6,3%) od dječaka (2,6%), što je i očekivano jer postoje brojna istraživanja prema kojima se djevojčice služe internetom radi obrazovanja, najčešće radi istraživanja za pisanje domaćeg rada (Duncan, 2005.; Lenhart, 2005., prema: Tsao i Steffes-Hansen, 2008.).

Tablica 3 – Uporaba interneta radi obrazovanja s obzirom na školski uspjeh

školski uspjeh	uporaba interneta radi obrazovanja					Σ
	uopće ga ne koristim	oko pola sata dnevno	oko jedan sat dnevno	oko dva sata dnevno	tri sata dnevno i više	
nedovoljan	5 33,3%	6 40,0%	1 6,7%	1 6,7%	2 13,3%	15 100%
dovoljan	1 33,3%	0 0%	1 33,3%	0 0%	1 33,3%	3 100%
dobar	2 13,3%	8 53,3%	4 26,7%	1 6,7%	0 0%	15 100%
vrlo dobar	2 7,7%	16 61,5%	6 23,1%	1 3,8%	1 3,8%	26 100%
odličan	1 3,6%	49 67,9%	6 21,4%	2 7,1%	0 0%	28 100%
Σ	11 12,6%	49 56,3%	18 20,7%	5 5,7%	4 4,6%	87 100%
χ^2	P		G		df	
23,994	>0,05		0,46		16	

Četvrta hipoteza, o postojanju interakcije između uporabe interneta radi obrazovanja i školskog uspjeha također je testirana hi-kvadrat testom, gdje je vrijednost χ^2 uz 16 stupnjeva slobode veća od granične vrijednosti (9,31), što

znači da se hipoteza o pravokutnoj distribuciji prihvaća, odnosno spomenute varijable – uporaba interneta radi obrazovanja i školski uspjeh – nisu međusobno neovisne. To potvrđuje i relativno visok koeficijent kontingencije ($C=0,46$). Rezultati ovog istraživanja pokazuju kako se 67,9 posto odličnih učenika oko pola sata dnevno služi internetom radi obrazovanja, 21,4 posto oko jedan sat dnevno, a 3,6 posto učenika uopće ga ne koristi. Vrlo dobri najviše koriste internet oko pola sata dnevno (61,5%), 23,1 posto oko jedan sat dnevno te 7,7 posto ne služi se internetom radi obrazovanja. Slični su podaci i za dobre učenike, što znači da se najveći postotak njih služi internetom radi obrazovanja oko pola sata dnevno (53,3%), zatim jedan sat dnevno (26,75) te ih 13,3 posto uopće ne rabi internet u navedene svrhe. Znakovito je kako se od ukupnog broja ispitanika 33,3 posto dovoljnih i nedovoljnih učenika uopće ne služi računalom radi obrazovanja, a s druge strane, 33,3 posto dovoljnih i 13,3 posto nedovoljnih učenika rabi internet više od tri sata za učenje. Iz navedenih primjera vidimo kako bolji školski uspjeh znači manje učenika koji se ne služe internetom radi obrazovanja, odnosno uporaba interneta radi obrazovanja pozitivno utječe na školski uspjeh.

Slične rezultate dobili su Suhail i Bargeer (2006.), koji su istraživali uporabu interneta radi obrazovanja na uzorku 200 pakistanskih studenata i zaključili kako uporaba interneta radi obrazovanja poboljšava ocjene, pozitivno utječe na opseg onoga što čitaju i pišu, na vještinu obrade informacija te na posljertku smatraju da je internet alat koji im služi u obrazovne svrhe. Da korištenje internetom utječe na školski uspjeh vidimo i iz primjera jedne osnovne škole iz Baltimorea u kojoj su neposredno prije uvođenja interneta u školu i domove učenika trećih razreda proveli inicijalno testiranje vještine čitanja i pisanja, koje su bile na prosječnoj ili iznadprosječnoj razini kod 20 posto učenika te je taj postotak nakon završenog četvrtog razreda i ponovljenog testiranja narastao na 80 posto. Rezultati standardiziranih testova pokazali su da je u roku godine dana prosječna ocjena vještine čitanja narasla s 2,6 na 4,1, što predstavlja porast od 1,5 (Aftab, 2003., str. 178-179).

Učenici koji postižu bolji školski uspjeh svoja znanja i vještine rada na računalu ocjenjuju boljima, a oni koji postižu lošiji školski uspjeh slabijima (Jagić i Vrkić Dimić, 2010.), što je možda razlog zbog kojeg 33,3 posto dovoljnih i 13,3 posto nedovoljnih učenika na internetu provede više od tri sata dnevno radi obrazovanja, za razliku od vrlo dobrih (3,8%) i odličnih (0%), jer im vjerojatno treba više vremena s obzirom na to da nisu usvojili sva potrebna znanja i vještine za rad na računalu.

5. Zaključak

Školski uspjeh učenika, među ostalim, ovisi o učenikovim intelektualnim sposobnostima, obilježju ličnosti, obitelji i okolini u kojoj živi. Brojne studije dokazale su da stupanj obrazovanja roditelja, njihov radni status, posjedovanje umreženog računala i spol učenika utječu na školski uspjeh djece, posebice u osnovnoj školi. U ovom radu pokušali smo utvrditi povezanost nekih stratifikacijskih čimbenika sa školskim uspjehom.

Prva je hipoteza, prema kojoj se pretpostavlja da postoji povezanost između školskog uspjeha i radnog statusa roditelja prihvaćena. Potvrđeno je da djeca roditelja koji su u radnom odnosu postižu bolji školski uspjeh, a u obiteljima u kojima je samo jedan roditelj u radnom odnosu, bolji školski uspjeh postižu djeca zaposlenih očeva. Od ukupnog broja negativno ocijenjenih učenika, najviše je onih čiji su roditelji u radnom odnosu, što bismo mogli objasniti činjenicom da roditelji rade na slabo plaćenim, uglavnom manualnim poslovima, bez definiranog radnog vremena.

Druga hipoteza, o postojanju interakcije između školskog uspjeha i stupnja obrazovanja roditelja, nije prihvaćena, odnosno χ^2 je manji od granične vrijednosti. Dobivene rezultate možemo pokušati objasniti dječjom neinformiranošću o stupnju obrazovanja koji su postigli njihovi roditelji i relativno malim uzorkom ispitanika.

Treća se hipoteza, o postojanju povezanosti između svrhe uporabe interneta i spola, prihvaća. Potvrđeno je da se dječaci najčešće služe internetom radi zabave, i to igrajući igrice, pretražujući Mrežu, istražujući najnovije tehnološke izume, no zanimljiv je podatak da su dječaci zastupljeniji od djevojčica i u komunikacijskim aktivnostima. Jedina varijabla u kojoj su djevojčice zastupljenije od dječaka jest korištenje internetom radi obrazovanja.

Četvrta je hipoteza, o postojanju interakcije između uporabe interneta radi obrazovanja i školskog uspjeha prihvaćena, to jest, vrlo je vjerojatno da korištenje internetom radi obrazovanja pozitivno utječe na školski uspjeh. Bolji školski uspjeh znači manje učenika koji se ne koriste internetom radi obrazovanja, odnosno među učenicima koji se ne služe internetom radi obrazovanja najzastupljeniji su oni s dovoljnim i nedovoljnim školskim uspjehom.

Ovim istraživanjem obuhvatili smo četiri sedma razreda jedne osnovne škole i pritom se oslanjali uglavnom na samoprocjenu socioekonomskog statusa. Rezultati su potvrdili značajnu povezanost između stratifikacijskih čimbenika i školskog uspjeha učenika. Premda smo se u istraživanju susreli i s nekim ograničavajućim čimbenicima (npr. veličina uzorka), smatramo da dobiveni rezultati ipak predstavljaju koristan obol istraživanju međuovisnih odnosa između stratifikacijskih varijabli i školskog uspjeha. Također vjerujemo da smo time

dotaknuli vrlo važno područje koje bi u budućnosti na većem i reprezentativnijem uzorku valjalo još preciznije istražiti.

Literatura

1. Aftab, P. (2003): *Opasnosti interneta, vodič za škole i roditelje*, Zagreb: Neretva.
2. Arnett, S. (2004.). *National variation in the effects of socioeconomic status on student learning, Conference Papers - American Sociological Association, 2004 Annual Meeting, San Francisco*, str.1-16.
3. Bakker, J., Denessen, E., i Brus-Laeven, M. (2007.): Socio-economic background, parental involvement and teacher perceptions of these in relation to pupil achievement. *Educational Studies* 33(02): 177–192.
5. Bowles, S., i Gintis, H. (2001.): *Schooling in Capitalist America Revisited*, Massachusetts: University of Massachusetts. <http://www.umass.edu/preferen/gintis/soced.pdf> (13. 6. 2011.)
6. Bubaš, G. (2000.): Paradoksi interneta kao komunikacijskog medija. *Medijska istraživanja* 6(02): 5-23.
7. Burstein, L., Fischer, K. B., i Miller, M. D. (1980.): The multilevel effects of background on science achievement: A cross-national comparison. *Sociology of Education* 53(04): 215-225. doi: 10.2307/2112530
8. Burušić, J., Babarović, T., i Marković, N. (2010.): Koliko daleko padaju jabuke od stabla? *Društvena istraživanja* 19 (04-05): 709-730.
9. Castells, M. (2000.b): Toward a Sociology of the Network Society. *Contemporary Sociology* 29 (05): 693–699.
10. Davies, S. (1995.): Leaps of faith: Shifting currents in critical sociology of education. *American Journal of Sociology* 100 (06): 1448-1478. doi: 10.1086/230668
11. Dekkers, H. P. J. M., Bosker, R. J., i Driessen, G. W. J. M. (2000.): A Large-Scale Longitudinal Study on the Relation between Gender, Social Class, Ethnicity and School Success. *Educational Research and Evaluation* 6: 59–82.
12. Ferjan, M., i Jereb, E. (2008.). Social class position as a determinant of educational achievement. *Društvena istraživanja* 17 (04-05): 869-886.
13. Gimenez-Nadal, J. I., i Sanz, A. S. (2010.). The Time-crunch Paradox. *Social indicators research* 102 (02): 181-196, doi: 10.1007/s11205-010-9689-1
14. Gregurović, M., i Kutli, S. (2010.). Učinak socioekonomskog statusa na obrazovno postignuće učenika: Primjer PISA istraživanja, Hrvatska 2006. *Revija za socijalnu politiku* 17 (02):179-196.
15. Ilišin, V. (2003.). Mediji u slobodnom vremenu djece i komunikacija o medijskim sadržajima. *Medijska istraživanja/Media Research* 9 (02): 9-35.
16. Ilišin, V.; Bobinac Marinović, A., i Radin, F. (2001.): *Djeca i mediji. Uloga medija u svakodnevnom životu djece*, Zagreb: DZOMM/IDIZ.

17. Jagić, S., i Vrkić Dimić, J. (2010.): Samoprocjena računalnih znanja i vještina srednjoškolskih učenika i nastavnika u kontekstu njihova komunikacijskog razvoja. *Informatologija* 43 (03): 189-197.
18. Johnson, S. (1996.): The contribution of large-scale assessment programmes to research on gender differences. *Educational Research and Evaluation* 2: 25-49.
19. Jokić, B., i Ristić Dedić, Z. (2010.): Razlike u školskom uspjehu učenika trećih i sedmih razreda osnovnih škola u Republici Hrvatskoj s obzirom na spol učenika i obrazovanje roditelja: populacijska perspektiva. *Revija za socijalnu politiku* 17 (03): 345-362.
20. Jokić, B., Pavin Ivanec, T., i Ristić Dedić, Z. (2007.). *Istraživanje kompetencije »učiti kako učiti« u hrvatskom osnovnom obrazovanju*, u: B. Jokić (ur.), *Ključne kompetencije »učiti kako učiti« i »poduzetništvo« u osnovnom školstvu Republike Hrvatske*, Torino: European Training Foundation, str. 49-72.
21. Kosić, A. (2009.): Roditelji i nastavnici – partneri u unapređivanju odgojno-obrazovnog procesa u osnovnoj školi. *Život i škola* 22 (02): 227-234.
22. Krištofić, B. (2007.): Digitalna nejednakost. *Sociologija i prostor* 176 (02): 165-181.
23. Kuh, G. D., i Hu, S. (2001.): The relationships between computer and information technology use, selected learning and personal development outcomes, and other college experiences. *Journal of College Student Development* 42: 217-232.
24. Lenhart, A., i Madden, M. (2007.). Social networking websites and teens: an overview. Pew Internet and Life Project. http://www.pewinternet.org/PPF/r/198/report_display.asp (10. 6. 2011.)
25. Lenhart, A., Madden, M., i Hitlin, P. (2005). Teens and technology. Pew Internet and Life Project (Online). http://www.pewinternet.org/~media/Files/Reports/2005/PIP_Teens_Tech (10.6.2011.)
26. Matešić, K., i Zarevski, P. (2008.): Povezanost opće inteligencije i dimenzijačnosti sa školskim postignućem. *Metodika* 17: 260-270.
27. Muller, C. (1995.): Maternal employment, parent involvement and mathematics achievement among adolescents. *Journal of Marriage and the Family* 57: 85-100.
28. Neisser, U., Boodoo, G., Bouchard, T. J., Boykin, A. W., Brody, N., Ceci, S. J., i Urbina, S. (1996.): Intelligence: Knowns and unknowns. *American Psychologist* 51: 77-101. doi:10.1037/0003-066X.51.2.77
29. Niklason, L. B. (1984.): Nonpromotion: A pseudoscientific solution. *Psychology in the schools* 21: 484-499.
30. O'Brien, M., i Jones, D. (1999.): Children, parental employment and educational attainment: an English case study. *Cambridge Journal of Economics* 23: 599-621.
31. Rodek, J., i Bjelajac, S. (2010.): Kineziološka aktivnost i sedentarno ponašanje studenata. *Školski vjesnik* 59 (01): 159-174.
32. Ružić-Baf, M., i Radetić-Paić, M. (2010.): Utjecaj računalnih igara na mlade i uporaba PEGI alata. *Život i škola*, 56 (24): 9-18.

33. Schlechter, M., i Milevsky, A. (2009.): Parental level of education: associations with psychological wellbeing, academic achievement and reasons for pursuing higher education in adolescence. *Educational Psychology* 30: 1-10. doi: 10.1080/01443410903326084
34. Spera, C. (2006.): Adolescents' perceptions of parental goals, practices, and styles in relation to their motivation and achievement. *Journal of Early Adolescence*, 26(04): 456-490.
35. Suhail, K., i Bargees, Z. (2006.): Effects of excessive Internet use on undergraduate students in Pakistan. *Cyberpsychology & behavior* 9(03): 297-307.
36. Tsai, M. J., i Tsai, C. C. (2010.): Junior high school students' Internet usage and self-efficacy: A re-examination of the gender gap. *Computers & Education* 54: 1182-1192.
37. Tsao, J. C., i Steffes-Hansen, S. (2008.): Predictors for internet usage of teenagers in the United States: A multivariate analysis. *Osh Journal of Marketing Communications* 14(03): 171-192.
38. Van Houtte, M. (2004.): Why boys achieve less at school than girls: The differences between boys' and girls' academic culture. *Educational Studies* 30: 159-173.
39. Vekiri, I., i Chronaki, A. (2008.): Gender issues in technology use: Perceived social support, computer self-efficacy and value beliefs, and computer use beyond school. *Computers & Education* 51(03): 1392-1404.
40. Volman, M., van Eck, E., Heemskerk, I., i Kuiper, E. (2005.): New technologies, new differences: Gender and ethnic differences in pupils' use of ICT in primary and secondary education. *Computers & Education* 44(01): 35-55.
41. Wong, K.-C., Lam, Y. R., i Ho, L.-M. (2002.): The effects of schooling on gender differences. *British Educational Research Journal* 28: 827-843.
42. Young, D.J. (1995.): Effect of the science learning environment on science achievement: A comparison of 12 countries from the IEA Second International Study. *Educational Research and Evaluation* 1(02): 129-158. doi: 10.1080/1380361950010202
43. Young, D.J., i Fraser, B. J. (1993.): Socio-economic and gender effects on science achievement: An Australian perspective. *School Effectiveness and School Improvement* 4(04): 265-289. doi: 10.1080/0924345930040403

Nevenka Maras*
Jelena Rodek**

L'ingresso di alcuni fattori di stratificazione sul rendimento scolastico

UDK 371.26.015.3/4
Articolo scientifico originale

Ricevuto: 5. 11. 2011.
Accettato per la pubblicazione: 20. 2. 2012.

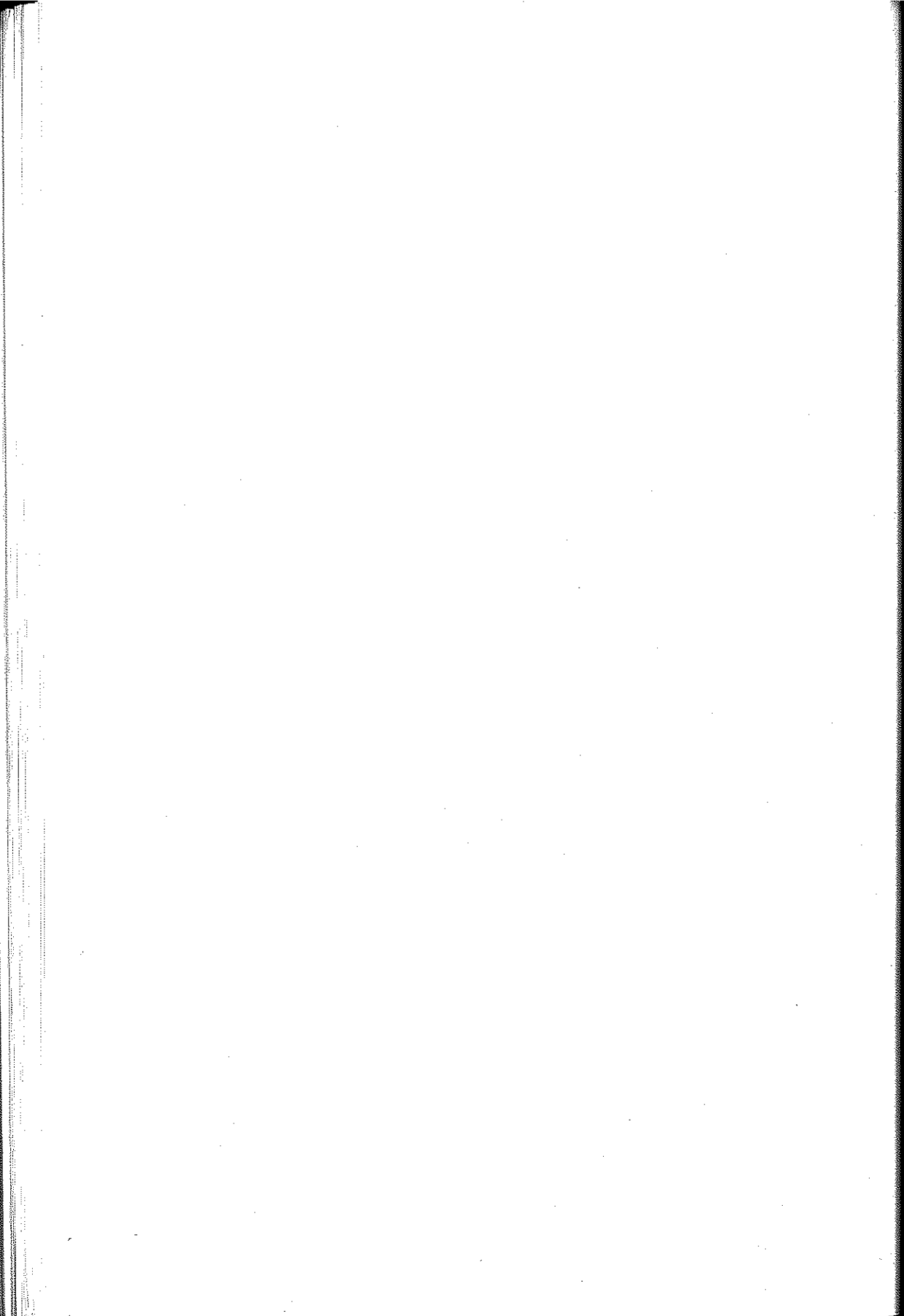
Riassunto: *Esistono numerosi studi che provano che il livello di educazione dei genitori, il loro status lavorativo, un computer di proprietà e il sesso degli alunni influiscono sul rendimento scolastico dei bambini, specie nelle scuole elementari. Nel presente lavoro si tenterà di dimostrare il legame tra alcuni fattori di stratificazione e il rendimento scolastico, il legame tra il rendimento scolastico e l'uso di internet a scopo educativo come anche i fini dell'uso della rete a scopo educativo in generale. Il sondaggio è stato sottoposto a 87 soggetti – alunni degli settimi anni della scuola media „Ostrog“, di Kaštel Lukšić. La probabilità del legame tra le variabili menzionate è stata analizzata con il test hi-quadrato. È risultato un legame tra le variabili „status lavorativo dei genitori“ e „rendimento scolastico“, „scopo dell'uso della rete“ e „sesso“ e „uso di internet a scopo educativo“ e „rendimento scolastico“. È stato altresì rilevato che i ragazzi si avvalgono maggiormente dei servizi di comunicazione di internet che le ragazze.*

Parole chiave: *rendimento scolastico, status socioeconomico, il livello di educazione dei genitori, status lavorativo dei genitori, computer di proprietà collegato alla rete, internet ed educazione, sesso.*

* Nevenka Maras
Osnovna škola „Ostrog“
Kaštel Lukšić,
nevenkamaras@net.hr
** Jelena Rodek
Kineziološki fakultet Split
jelena.rodek@kifst.hr

* Nevenka Maras
„Ostrog“ Primary School,
Kastel Luksic
nevenkamaras@net.hr
** Jelena Rodek
Faculty of Kinesiology Split
jelena.rodek@kifst.hr

* Nevenka Maras
Scuola elementare „Ostrog“
Kaštel Lukšić,
nevenkamaras@net.hr
** Jelena Rodek
Facoltà di Scienze motorie,
Spalato
jelena.rodek@kifst.hr

Mirjana Radalj*

Kroskurikulumsko planiranje i povezivanje izvannastavnog odgojno-obrazovnog rada

UDK 373.3.014.5:379.8-053.5

Stručni članak

Primljeno: 24. 12. 2011.

Prihvaćeno: 15. 2. 2012.

Sažetak: *Uključivanje učenika u aktivne interdisciplinarne oblike učenja, utemeljene na integraciji sadržaja različitih izvannastavnih aktivnosti, povećava njihovu motivaciju za osobno angažiranje pri stjecanju znanja i razvoju vještina. Ovakav složeni oblik interdisciplinarnog povezivanja zahtijeva suradnju svih voditelja izvannastavnih aktivnosti uključenih u projekt, koji zajedno realiziraju kroskurikulumsko planiranje i integracijsko povezivanje. Osmišljenom didaktičko-metodičkom pričom učenici se dodatno motiviraju pri stjecanju, produbljivanju, utvrđivanju i uporabi znanja iz različitih područja odgojno-obrazovnog rada. Projektnim zadatkom, kao najprikladnijom strategijom odgojno-obrazovnog rada, učenike se potiče na kritičko i stvaralačko promišljanje i učinkovitu primjenu znanja i ideja iz različitih disciplina. Unutar provođenja odabrane strategije naglašena je mogućnost ostvarivanja ciljeva poticanja poduzetnosti, odnosno razvijanja poduzetničkih kompetencija učenika.*

Ključne riječi: *didaktičko-metodička priča, integracijsko povezivanje, kroskurikulumsko planiranje, poduzetničke kompetencije, projektni zadatak*
